

การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้การส่งเสริมสุขภาพในศูนย์เด็กเล็กให้ปลอดภัย
อำเภอเมืองเชียงใหม่จังหวัดเชียงใหม่

อิสริย์ ศิริรัตน์ * รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา วิหคโต **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้การส่งเสริมสุขภาพในศูนย์เด็กเล็กให้ปลอดภัย อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ 1) เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาแบบการจัดการความรู้ 2) ผู้บริหาร และครูสายผู้สอนในศูนย์เด็กเล็ก เขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 140 คน 3) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสอบถาม และแบบประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการจัดการความรู้การส่งเสริมสุขภาพในศูนย์เด็กเล็กให้ปลอดภัย อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ มี 5 ชั้น และ 44 กิจกรรม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย พบว่า การนำรูปแบบการจัดการความรู้การส่งเสริมสุขภาพในศูนย์เด็กเล็กให้ปลอดภัย อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ไปใช้ ควรศึกษาขั้นตอนของรูปแบบการจัดการความรู้การส่งเสริมสุขภาพโดยละเอียด ในแต่ละขั้นตอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป และเพื่อให้ง่ายต่อการนำไปใช้ควรมีการจัดทำคู่มือหรือ Module ขยายรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน เพื่อให้มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและครบถ้วน

คำสำคัญ : การพัฒนา / รูปแบบ / การจัดการความรู้

* หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

** อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

THE DEVELOPMENT OF KNOWLEDGE MANAGEMENT MODEL FOR HEALTH
PROMOTION IN DISEASE – FREE NURSERY CENTER MUANG DISTRICT CHIANGMAI

*Isaree Sirirat * Assoc Prof. Dr. Preecha Vihokto ***

ABSTRACT

Research succeeds the research and development there is objective the development of knowledge management model for health promotion in disease - free nursery center Muang district Chiangmai. the sample gets 1) a document, textbook, the research about model development 2) executives and teachers late child care center Muang district Chiangmai 140 amounts 3) qualified 17 amounts the tool that uses collects the data get the model analyses a document the model inquires the model assesses data analysis the statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and inter-quartile.

The research result the development of knowledge management model for health promotion in disease - free nursery center Muang district Chiangmai. There are 5 levels 44 activities.

The suggestion meets the model lead the development of knowledge management model for health promotion in disease - free nursery center Muang district Chiangmai. Go to use model management encouraging should study the knowledge health step in detail in be the each step and for it was the topmost efficiency should the easy maker lead go to have handbook for and using should module step enlarge the each details for there is the distinct regulation and completely.

Keywords : Development / Model / Knowledge Management

* Doctor of Philosophy Educational Administration Western University

** Faculty Staff Doctor of Philosophy Educational Administration Western University

บทนำ

ประเทศไทยในแต่ละปีมีเด็กเกิดใหม่ จำนวน 700,000 กว่าคน จึงมีเด็กก่อนวัยเรียนที่มีอายุต่ำกว่า 5 ปี จำนวนเกือบ 3.9 ล้านคน ซึ่งในกลุ่มเด็กที่มีอายุระหว่าง 1-4 ปี ร้อยละ 3.2 ล้าน จากสภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ผู้ปกครอง ส่วนใหญ่ไม่มีเวลาที่จะเลี้ยงดูบุตรหลานด้วยตนเอง จึงนิยมนำบุตรหลานไปฝากเลี้ยงที่ศูนย์เด็กเล็ก (Nursery) เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าโรงเรียน ดังนั้นศูนย์เด็กเล็ก จึงเป็นสถานที่ที่เด็กอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก ได้สังเกตเห็นความสำคัญของการดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคในศูนย์เด็กเล็ก จึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็กทำการศึกษาพัฒนารูปแบบป้องกันควบคุมโรคติดต่อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็ก โรคมือ เท้า ปาก และโรคอุจจาระร่วงเฉียบพลัน โดยใช้มาตรการการป้องกันควบคุมโรคในศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล พบว่าอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคติดต่อโดยเฉพาะโรคหัดมีแนวโน้มลดลงอีกทั้งการดำเนินงานดังกล่าว สามารถช่วยเสริมสร้างคุณภาพการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กให้เป็นที่ยอมรับและไว้วางใจจากพ่อแม่ ผู้ปกครองอีกด้วย กรมควบคุมโรค จึงได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประยุกต์เป็นแนวทางการดำเนินงานที่สามารถนำไปปฏิบัติให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อสามารถนำไปขยายผลการดำเนินงาน อันจะส่งผลให้เด็กที่อยู่ใน การดูแลของศูนย์เด็กเล็กทั่วประเทศ มีสุขอนามัยและสุขภาพที่ดี มีพัฒนาการสมวัย มีภูมิคุ้มกันโรคที่ดี ทำให้เกิดการเจ็บป่วยลดลง และไม่มีภาวะระบาดของโรคติดต่อเกิดขึ้นภายในศูนย์เด็กเล็ก หรือหากเกิดการระบาดก็สามารถควบคุมโรคได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็กประสบความสำเร็จได้ เกิดจากความตระหนัก ความร่วมมือของบุคลากรทุกภาคส่วนและทุกระดับ ทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูผู้ดูแลเด็ก ในการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง รวมทั้งจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนั้น นั่นที่จะช่วยผลักดัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมสนับสนุนศูนย์เด็กเล็กอย่างเป็นรูปธรรม และมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่เป็นผู้สนับสนุนความรู้ วิธีการในการดำเนินการ เพื่อให้ได้การรับรองเป็น ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค เมื่อเกิดการเจ็บป่วยจะแพร่เชื้อโรคสู่เด็กอื่นได้ง่าย เนื่องจากเด็กเล็กมีภูมิคุ้มกันต่ำจึงมี โอกาสป่วยได้บ่อย โดยเฉพาะโรคติดต่อที่สำคัญและพบบ่อย ได้แก่ โรคติดต่อระบบทางเดินหายใจ โรค อุจจาระร่วงเฉียบพลัน (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข(2554 : 3)

ความสำคัญของปัญหา สำหรับโรคมือ เท้า ปากที่เป็นโรคที่ติดต่อที่เป็นปัญหาสำคัญมากที่สุดของเด็กเล็กและเกิดการระบาดของโรคในศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาลมีผู้ป่วยติดเชื้อจำนวนมาก จากข้อมูล สำนักโรคระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข (2555) รายงานสถานการณ์โรค มือ เท้า ปาก ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึง 1 กันยายน 2555 มีผู้ป่วยด้วยโรคดังกล่าวแล้ว 31,378ราย เสียชีวิต 2 รายและ ปี 2556 วันที่ 1 มกราคม ถึง 1 กันยายน 2556 มีผู้ป่วยด้วยโรคดังกล่าวแล้ว 30,072 ราย เสียชีวิต 1 รายภาคเหนือพบ มากที่สุดในประเทศและจังหวัดเชียงใหม่เป็นอันดับสาม ผู้ป่วยส่วนใหญ่พบในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี เป็นต้น สำหรับจังหวัดเชียงใหม่จากข้อมูลสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ (2556) มีผู้ป่วยด้วยโรคดังกล่าวแล้ว ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึง 1 กันยายน 2555 มีผู้ป่วย 1,064 รายอำเภอเมืองเชียงใหม่มีจำนวนผู้ป่วย 140 รายเป็นอันดับ 1 ของจังหวัดเชียงใหม่ และปี 2556 วันที่ 1 มกราคม ถึง 1 กันยายน 2556 มีผู้ป่วย 1,149 รายเสียชีวิต 1 รายและอำเภอเมืองเชียงใหม่มีจำนวน ผู้ป่วย 170 รายเป็นอันดับ 1 ของจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่พบในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการและสุขภาพโดยรวมของเด็กการระบาดของ

โรคมือเท้าปากนั้น ทำให้ต้องปิดโรงเรียนเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลผู้ปกครองต้องหยุดงานเพื่อดูแลเด็กที่บ้านทำให้ขาดรายได้จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการดำเนินงานด้านการเฝ้าระวังการป้องกันและควบคุมโรคในศูนย์เด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพยังเป็นการเตรียมความพร้อมรับมือกับการระบาดของโรคติดต่อเชื้อทุกโรคซึ่งจะระบาดอาจเกิดขึ้นได้ในอนาคตนอกจากนี้ยังมีโรคติดต่อที่สำคัญอื่นๆ ซึ่งสามารถป้องกันได้ด้วยวัคซีน เช่น หัด หัดเยอรมัน คางทูม คอตีบ ไอกรน และบาดทะยัก เป็น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาและพัฒนาารูปแบบการจัดการความรู้การส่งเสริมสุขภาพในศูนย์เด็กเล็กให้ปลอดโรค อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้มีการป้องกันและควบคุมโรคในศูนย์เด็กเล็กมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้การส่งเสริมสุขภาพในศูนย์เด็กเล็กให้ปลอดโรค อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้การส่งเสริมสุขภาพในศูนย์เด็กเล็กให้ปลอดโรค อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ มีวิธีการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กลุ่มตัวอย่างเลือกมาแบบเจาะจง จำนวน 90 เล่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร การรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการศึกษา แนวคิด ทฤษฎีและสาระต่างๆ จากเอกสารที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการความรู้การส่งเสริมสุขภาพในศูนย์เด็กเล็กให้ปลอดโรค อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในศูนย์เด็กเล็ก จำนวน 85 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างกำหนดขนาดโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน ได้จำนวน 70 โรงเรียน เลือกมาโดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับฉลาก โรงเรียนละ 2 คน รวมจำนวน 140 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม การรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการส่งทางไปรษณีย์ และรับคืนด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติที่ใช้คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างรูปแบบการส่งเสริมสุขภาพในศูนย์เด็กเล็กให้ปลอดโรค ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1-2 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และสังเคราะห์เป็นโครงร่างรูปแบบการจัดการความรู้การส่งเสริมสุขภาพในศูนย์เด็กเล็กให้ปลอดโรค อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการจัดการความรู้การส่งเสริมสุขภาพในศูนย์เด็กเล็กให้ปลอดโรค อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกอบด้วยผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์และได้รับการยอมรับด้านความรู้การส่งเสริมสุขภาพ กลุ่มตัวอย่างเลือกมาโดยใช้เทคนิคสโนว์บอล (Snowball) จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบประเมินความ

เหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ การรวบรวมข้อมูล ใช้เทคนิคเคลฟาย จำนวน 3 รอบ การวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัย

รูปแบบการจัดการความรู้การส่งเสริมสุขภาพในศูนย์เด็กเล็กให้ปลอดภัยอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ที่เหมาะสมและเป็นไปได้ มี 5 ชั้น 44 กิจกรรม ดังนี้

ชั้นที่ 1 การสร้างและแสวงหาความรู้

1.1. ผู้บริหารมีนโยบายให้ครูสร้างแผนปฏิบัติงานโครงการป้องกันควบคุมโรคติดต่อประจำปี

1.2. ครูแสวงหาความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็ก จากห้องสมุด ตำราวารสารต่างๆ

1.3. ครูแสวงหาความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็กจาก internet

1.4. ครูแสวงหาความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็กจากการอบรม/สัมมนา

1.5. ครูมีการศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องโรคติดต่อระหว่างหน่วยงาน

1.6. ครูแสวงหาความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็ก เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนชั้น

เรียน

1.7. ครูสร้าง ความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็ก ที่แสวงหามา นอกชั้นเรียน เช่นการจัดนิทรรศการเรื่องโรคติดต่อในเด็กตามฤดูกาลการระบาดของโรค

1.8. คณะกรรมการจัดทำเอกสารวิชาการเรื่องโรคติดต่อตามฤดูกาลของโรคให้ผู้ปกครอง

ทราบ

1.9. มีการอบรมวิชาการ เมื่อเกิดโรคติดต่อที่ระบาดในเด็ก ให้ผู้ปกครองทราบอย่างเร่งด่วนเพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันโรค

ชั้นที่ 2 จัดเก็บความรู้

2.1. ผู้บริหารมีระบบการกลั่นกรองความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็กที่ให้มั่นใจได้ว่าความรู้ที่จัดเก็บถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

2.2. คณะกรรมการ มีการจัดเก็บความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็กมีหลากหลายรูปแบบ

2.3. คณะกรรมการ มีการจัดเก็บข้อมูลความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็กไม่มีความซ้ำซ้อน

2.4. คณะกรรมการ มีการปรับเปลี่ยนความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็กให้ทันสมัยให้เป็นระบบ ต่อผู้ใช้

2.5. คณะกรรมการมีระบบป้องกันการสูญหายของข้อมูล

2.6. ครูเข้าถึงความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็ก สะดวกและง่ายต่อการใช้งาน

2.7. ครูนำความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็ก จัดนิทรรศการ การจัดอบรม การจัดทำวีดิทัศน์ วิทยุโทรทัศน์ เว็บไซต์ของโรงเรียน และการประชุม การสัมมนา

2.8. ครูนำความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็ก จัดสร้างนวัตกรรมเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคในเด็กโดยเป็นงานเด่น

ขั้นที่ 3 การแลกเปลี่ยนความรู้

- 3.1 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูที่มีความชำนาญ/เชี่ยวชาญเฉพาะด้านความรู้โรคติดต่อในเด็กมีการแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งภายใน/ภายนอกองค์กรได้แก่จัดประชุมวิชาการ ระดม ความคิด
- 3.2 จัดตารางกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันโรคติดต่อในเด็ก เดือนละ 1 ครั้ง
- 3.3 ส่งเสริมความคิดนอกกรอบและ ความคิดสร้างสรรค์ของครูและทีมงานในการทำงาน
- 3.4 มีการจัดเก็บ สรรหาและเผยแพร่ความรู้โรคติดต่อในเครือข่ายอย่างเป็นระบบ
- 3.5 คณะกรรมการมีการจัดสรรทรัพยากร สำหรับการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้เรื่อง โรคติดต่ออย่างพอเพียงเช่น คอมพิวเตอร์ เว็บไซต์ เอกสาร/บทความวิชาการ ห้องประชุม สัมมนา โทรศัพท์ ฯลฯ
- 3.6 ครูมีการแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็กโดยการผ่านระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต
- 3.7 ครูมีการแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็กระหว่างครูภายในโรงเรียนสม่ำเสมอ
- 3.8 ครูมีอิสระในการแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องโรคติดต่อในการอบรมสัมมนา
- 3.9 ครูมีการแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็กระหว่างผู้ปกครองของเด็ก

ขั้นที่ 4 การเรียนรู้และการนำไปใช้ได้

- 4.1 ผู้บริหารให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ได้โดยสะดวกแก่ครูในการเข้าถึงความรู้เรื่องโรคติดต่อเพื่อนำความรู้ไปใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ในพัฒนางานป้องกันควบคุมโรค
- 4.2 นำความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคเป็นโครงการโรงเรียนนำร่องด้านวิชาการ
- 4.3 นำสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการศูนย์เด็กปลอดภัยของกระทรวงสาธารณสุข
- 4.4 ครูนำจัดกิจกรรมการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในการป้องกันโรคเด็กมีกิจกรรมล้างมือด้วยน้ำและสบู่ทุกวันและเด็กสามารถล้างมือได้อย่างถูกต้อง 7 ขั้นตอน
- 4.5 ครูให้เด็กมีกิจกรรมแปร่งฟันได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอน
- 4.6 ครูนำความรู้เรื่องโรคติดต่อไปใช้โดยมีอุปกรณ์และสื่อต่างๆ ที่ใช้ประกอบการสอน
- 4.7 ครูนำความรู้ไป คัดกรองเด็กป่วย/ไม่ป่วย และประสานงานกับผู้ปกครองหรือส่งไปโรงพยาบาลอย่างเร่งด่วน
- 4.8 ครูได้รับการแลกเปลี่ยนความรู้จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขโดยรับการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานกระทรวงสาธารณสุขเป็นศูนย์เด็กปลอดภัย
- 4.9 คณะกรรมการนำความรู้ศูนย์เด็กเล็กปลอดภัยหลังจากประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานกระทรวงสาธารณสุขเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษารูปแบบการจัดการความรู้การส่งเสริมสุขภาพในศูนย์เด็กเล็กให้ปลอดภัย

ขั้นที่ 5 การเข้าถึงแหล่งความรู้

- 5.1 ผู้บริหารให้การสนับสนุนเข้าถึงแหล่งความรู้ เรื่องโรคติดต่อในเด็ก เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์การระบาดของโรค ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของครูโดยโดยประชุมวิชาการ 2 ครั้งต่อปี
- 5.2 ผู้บริหารจัดหาอุปกรณ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ครูในการเข้าถึงความรู้

5.3 คณะกรรมการมีการจัดเวลาให้อิสระเข้าถึงความรู้เรื่องโรคติดต่อได้ตลอดเวลาเช่น
อุปกรณ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์

5.4 คณะกรรมการสนับสนุนแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องโรคติดต่อกับต่างหน่วยงาน

5.5 ครูทุกคนตระหนักในการใช้แหล่งความรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนในการเข้าถึง
ความรู้เรื่องโรคติดต่อและเป็นปัญหาที่สำคัญในเด็กจาก บทความ เอกสาร งานวิจัย

5.6 ครูทุกคนตระหนักในการใช้แหล่งความรู้ จากสถานการณ์โรคติดต่อ

5.7 ครูทุกคนตระหนักในการใช้แหล่งความรู้ จากข่าวสาร เช่นสื่อโทรทัศน์

5.8 ครูทุกคนตระหนักในการใช้แหล่งความรู้ จาก internet

5.9 ครูตรวจสอบความถูกต้องประวัติการของเด็กที่ได้รับวัคซีนตามเกณฑ์กำหนดเพื่อ
ป้องกันโรคที่ติดต่อด้วยวัคซีน

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้การส่งเสริมสุขภาพในศูนย์เด็กเล็กให้ปลอด
โรคอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ มี 5 ชั้น 44 กิจกรรม

ชั้นที่ 1 การสร้างและแสวงหาความรู้ มี 9 กิจกรรมคือ ผู้บริหารมีนโยบายให้ครูสร้างแผนปฏิบัติงาน
โครงการป้องกันควบคุมโรคติดต่อประจำปี ครูแสวงหาความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็ก จากห้องสมุด ตำรา
วารสารต่างๆ ครูแสวงหาความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็กจาก internet ครูแสวงหาความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็ก
จากการอบรม/สัมมนา ครูมีการศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องโรคติดต่อระหว่างหน่วยงาน ครู
แสวงหา ความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็กเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนห้องชั้นเรียน ครูสร้างความรู้
เรื่องโรคติดต่อในเด็กที่แสวงหามาออกชั้นเรียน สอดคล้องกับบุญดี บุญญากิจ และคณะ (2547 : 46-53)
เครื่องมือที่จะช่วยพัฒนาองค์กรได้ โดยอาศัยกระบวนการสร้างความรู้ การรวบรวมความรู้ สร้างความเข้าใจ
ด้วยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันแล้วนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้มีความชัดเจน ถูกต้อง
จัดทำการบันทึกเพื่อดำเนินการเผยแพร่ให้เกิดความรู้อย่างเป็นระบบจึงจะสามารถนำไปประยุกต์ในการ
ตัดสินใจในการปฏิบัติงาน และการสร้างสรรค์พัฒนาองค์กรให้ได้มาตรฐานตามที่องค์กรได้ตั้งไว้

ชั้นที่ 2 การจัดเก็บความรู้ มี 8 กิจกรรมคือ ผู้บริหารมีระบบการกลั่นกรองความรู้เรื่องโรคติดต่อใน
เด็กที่ให้มั่นใจได้ว่าความรู้ที่จัดเก็บถูกต้องและมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการ มีการจัดเก็บความรู้เรื่อง
โรคติดต่อในเด็กมีหลากหลายรูปแบบ คณะกรรมการมีการจัดเก็บข้อมูลความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็กไม่มี
ความซ้ำซ้อน คณะกรรมการ มีการปรับเปลี่ยนความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็กให้ทันสมัยให้เป็นระบบต่อผู้ใช้
คณะกรรมการมีระบบป้องกันการสูญหายของข้อมูล ครูเข้าถึงความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็ก สะดวกและง่าย
ต่อการใช้งาน ครูนำความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็ก ไปจัดนิทรรศการ การจัดอบรม การจัดทำวีดิทัศน์ วิทยุ
โทรทัศน์ เว็บไซต์ของโรงเรียน และการประชุม การสัมมนาครูนำความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็ก จัดสร้างนวต
กรรมเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคในเด็กโดยเป็นงานเด่น พอสรุปได้ว่าได้สอดคล้องทฤษฎีพัฒนาการทาง
สติปัญญา และทฤษฎีโครงสร้างความรู้ และสอดคล้องกับนวลละออง แสงสุข (2550) ที่ศึกษาพบว่ารูปแบบ
การจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่เหมาะสมในอนาคตควรดำเนินการใน 4 ด้าน

ขั้นที่ 3 การแลกเปลี่ยนความรู้ มี 9 กิจกรรมคือผู้บริหารส่งเสริมให้ครูที่มีความชำนาญ/เชี่ยวชาญเฉพาะด้านความรู้โรคติดต่อในเด็กมีการแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งภายใน/ภายนอกองค์กรได้แก่จัดประชุมวิชาการ ระดม ความคิด จัดตารางกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันโรคติดต่อในเด็ก เดือนละ 1 ครั้ง ส่งเสริมความคิดนอกกรอบและ ความคิดสร้างสรรค์ของครูและทีมงานในการทำงาน มีการจัดเก็บสรรหาและเผยแพร่ความรู้โรคติดต่อในเครือข่ายอย่างเป็นระบบ คณะกรรมการมีการจัดสรรทรัพยากร สำหรับการจัดการกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้เรื่อง โรคติดต่ออย่างพอเพียงเช่น คอมพิวเตอร์ เว็บไซต์ เอกสาร/บทความวิชาการ ห้องประชุม สัมมนา โทรศัพท์ ฯลฯ ครูมีการแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็กโดยการถ่ายระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ครู มีการแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็กระหว่างครูภายในโรงเรียนสม่ำเสมอ ครู มีอิสระในการแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องโรคติดต่อในการอบรมสัมมนา ครู มีการแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็กระหว่างผู้ปกครองของเด็ก ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2552 : online) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการจัดการความรู้(Knowledge management) ว่าเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาการของความรู้และแลกเปลี่ยนความรู้ และ มาร์ควอร์ด (Marquardt,1996 : 131-139) กล่าวถึงระบบย่อยของความรู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงผ่านความรู้จากแหล่งความรู้ไปสู่ประยุกต์ใช้ความรู้

ขั้นที่ 4 การเรียนรู้และการนำไปใช้ได้ มี 9 กิจกรรมคือ ผู้บริหารให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ได้โดยสะดวกแก่ครูในการเข้าถึงความรู้เรื่องโรคติดต่อเพื่อนำความรู้ไปใช้ในกิจกรรมต่างๆในพัฒนางานป้องกันควบคุมโรคการเรียนรู้และการนำไปใช้ได้นำความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคเป็นโครงการโรงเรียนนำร่องด้านวิชาการนำสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการศูนย์เด็กปลอดภัยของกระทรวงสาธารณสุขครูนำจัดกิจกรรมการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในการป้องกันโรคเด็กมีกิจกรรมล้างมือด้วยน้ำและสบู่ทุกวันและเด็กสามารถล้างมือได้อย่างถูกต้อง 7 ขั้นตอน ครูให้เด็กมีกิจกรรมแปรงฟันได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอน ครูนำความรู้เรื่องโรคติดต่อไปใช้โดยมีอุปกรณ์และสื่อต่างๆที่ใช้ประกอบการสอนครูนำความรู้ไปคัดกรองเด็กป่วย/ไม่ป่วย และประสานงานกับผู้ปกครองหรือส่งไปโรงพยาบาลอย่างเร่งด่วน ครูได้รับการแลกเปลี่ยนความรู้จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขโดยรับการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานกระทรวงสาธารณสุขเป็นศูนย์เด็กปลอดภัยโรค คณะกรรมการนำความรู้ศูนย์เด็กเล็กปลอดภัยหลังจากประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานกระทรวงสาธารณสุขเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษารูปแบบการจัดการความรู้การส่งเสริมสุขภาพในศูนย์เด็กเล็กให้ปลอดภัย พอสรุปได้ว่าได้สอดคล้องทฤษฎีส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion Model) ฉบับปี คศ. 1987 ของเพนเดอร์ (Pender, N.J., 2002) ที่เสนอว่าความมุ่งหวังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสุขภาพและสิ่งแวดล้อมให้มากยิ่งขึ้น เพราะสิ่งแวดล้อมคือ ปัจจัยสำคัญต่อสุขภาพของบุคคล

ขั้นที่ 5 การเข้าถึงแหล่งความรู้ได้ มี 9 กิจกรรมคือ ผู้บริหารให้การสนับสนุนเข้าถึงแหล่งความรู้เรื่องโรคติดต่อในเด็ก เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์การระบาดของโรค ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของครูโดยโดยประชุมวิชาการ 2 ครั้งต่อปี ผู้บริหารจัดหาอุปกรณ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ครูในการเข้าถึงความรู้ คณะกรรมการมีการจัดเวลาให้อิสระเข้าถึงความรู้เรื่องโรคติดต่อได้ตลอดเวลา เช่น อุปกรณ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ คณะกรรมการสนับสนุนแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องโรคติดต่อกับต่างหน่วยงาน ครูทุกคนตระหนักในการใช้แหล่งความรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนในการเข้าถึงความรู้เรื่องโรคติดต่อและเป็นปัญหาที่สำคัญในเด็กจาก บทความ เอกสาร งานวิจัย ครูทุกคนตระหนักในการใช้แหล่งความรู้ จากสถานการณ์โรคติดต่อครู

ทุกคนตระหนักในการใช้แหล่งความรู้ จากข่าวสาร เช่น สื่อโทรทัศน์ ครูทุกคนตระหนักในการใช้แหล่งความรู้ จาก Internet ครูตรวจสอบความถูกต้องประวัติการของเด็กที่ได้รับวัคซีนตามเกณฑ์กำหนดเพื่อป้องกันโรคที่ ติดต่อกับวัคซีน สอดคล้องพรธิดา วิเชียร ปัญญา (2547) ที่กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นกระบวนการ อย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการประมวลข้อมูล สารสนเทศ ความคิด การกระทำตลอดจนประสบการณ์ของ บุคคลเพื่อสร้างเป็นความรู้หรือนวัตกรรมและจัดเก็บในลักษณะของแหล่งข้อมูลที่บุคคลสามารถเข้าถึงได้โดย อาศัยช่องทางต่างๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

1. รูปแบบการจัดการความรู้การส่งเสริมสุขภาพในศูนย์เด็กเล็กให้ปลอดภัย อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ที่นำเสนอเป็นขั้นตอนของการดำเนินงานการจัดการความรู้ในส่งเสริมสุขภาพที่ละขั้นตอน ตามลำดับอย่างชัดเจน เพื่อให้สะดวกต่อการนำไปใช้ในศูนย์เด็กเล็กจริง ๆ ต่อไป โดยแสดงให้เห็น ความสัมพันธ์ทั้งระบบของกระบวนการจัดการความรู้ในการส่งเสริมสุขภาพ ดังนั้นเมื่อนำไปใช้ศูนย์เด็กเล็กจึง ต้องศึกษาขั้นตอนของรูปแบบการจัดการความรู้การส่งเสริมสุขภาพโดยละเอียด ในแต่ละขั้นตอนเพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

2. เพื่อให้ง่ายต่อการนำรูปแบบของการจัดการความรู้ในการส่งเสริมสุขภาพ ไปใช้จึงควรมีการจัดทำ คู่มือหรือ Module โดยขยายรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนในรูปแบบการจัดการความรู้ในการส่งเสริม สุขภาพศูนย์เด็กเล็ก เพื่อให้ชัดเจนและมีแนวปฏิบัติครบถ้วน ปฏิบัติได้ง่ายเหมาะกับการที่ศูนย์เด็กเล็ก สามารถนำไปใช้ในการดำเนินการได้ผลสำเร็จรวดเร็วขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำรูปแบบการจัดการความรู้ในการส่งเสริมสุขภาพ ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปทดลองใช้ใน ศูนย์เด็กเล็กให้ปลอดภัย อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการ ความรู้ในการส่งเสริมสุขภาพ ดังกล่าวนี้น่าจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด

2. ควรศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ในศูนย์เด็กเล็กให้ ปลอดภัย อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

3. ควรทำการวิจัยพัฒนารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพด้านอื่นๆ โดยอาศัยรูปแบบกระบวนการวิจัย เช่นเดียวกันนี้ ในการมุ่งพัฒนามาตรฐานคุณภาพการส่งเสริมสุขภาพในสถานศึกษา ด้านต่างๆ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่มาตรฐานด้านคุณภาพการเจริญเติบโตตามวัยของเด็ก มาตรฐานด้านพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคติดต่อ มาตรฐานด้านการส่งเสริมสุขภาพในวัยเด็ก และมาตรฐานด้านนวัตกรรมในการส่งเสริมสุขภาพ

บรรณานุกรม

กรมควบคุมโรค. (2554). คู่มือการประเมินศูนย์เด็กเล็กปลอดภัย. กรุงเทพฯ : สำนักโรคติดต่อทั่วไป กระทรวงสาธารณสุข.

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2552). ศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ ยอดเยี่ยมระดับประเทศ แห่ง ปี 2552. กรุงเทพฯ : สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม.

- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2554).
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2552). จาก <http://www.co.ru.ac.th/eco/knowladeg.inex.html>
บุญดี บุญญากิจ และคณะ. (2547). การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : จีรวัดน์เอ็กซ์เพรส.
พรธิตา วิเชียรปัญญา. (2547). การจัดการความรู้ : พื้นฐานและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพมหานคร : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
งนระบาดวิทยา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่. (2556).
สำนักงนระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข. (2555).
Pender, N.J., Murdaugh, C.L., and Parson, M.A. (2002). Health Promotion in Nursing Practice. 4th ed. Upper Saddle River, N.J. : Prentia Hall.